

דף הדרכה להורים- פעילויות לקידום אוריינות ומוכנות לרכישת קריאה:

ילדכם עומד בפני רכישת מיומנויות הקריאה והכתיבה המורכבות והדורשות משאבים רבים בתחילת הדרך. מה שנראה לנו המבוגרים פשוט וברור בשפה הכתובה, עדיין אינו מוכר לילדים. חשוב לאפשר לילד התנסויות חיוביות, הצלחות והנאות בתהליך מורכב זה. בדף שלפניכם מפורטות פעילויות שונות שיוכלו לסייע לילדכם לקראת תהליך רכישת הקריאה.

בהצלחה ובהנאה
צוות קבוצת מוכנות לכיתה א'.

ספרי ילדים:

- מומלץ להקריא סיפור מדי יום;
- כדאי לחזור על סיפור יותר מפעם אחת - כך הילד יוכל להעמיק ולהבין את הספר גם ברבדים עמוקים יותר ולאחר הבנת העלילה בצורה מלאה, יוכל להתפנות ולהתייחס למאפייני השפה הכתובה בסיפור;
- כדאי לבחור בספרים שהילד אוהב ומתחבר אליהם. כשהיו עניין ומוטיבציה פנימית – תהיה למידה טובה יותר. יחד עם זאת, מדי פעם כדאי לחשוף את הילד לאפשרויות חדשות ולספרים שאיננו מכיר. אפשר ללכת יחד לספרייה ולבחור ספר חדש;
- לפני תחילת הסיפור, כדאי לדבר על שם הסיפור. ניתן להעריך יחד על מה מסופר בסיפור על פי שמו. כדאי לציין את שם הסופר והמאייר ולדבר על התפקידים שלהם.
- במהלך הקריאה, אפשר לשתף את הילד, דרך שאלות פתוחות, כמו מה לדעתו יקרה בהמשך, למה הדמות פעלה כפי שפעלה ועוד;
- כדאי לקשר את האירועים בסיפור לאירועים בחיי היומיום של הילד (אפשר לשאול האם קרה לילד אירוע דומה, האם הרגיש פעם עצוב/ כועס כמו הגיבור בסיפור ועוד);
- בזמן ההקראה, אפשר לעקוב עם האצבע אחר המילים – כך תיתן הפניית תשומת לבו של הילד למילים הכתובות ולמאפייני הכתב (כיתוב בשורות, מימין לשמאל, עם רווחים בין המילים, אפשרות לזיהוי אותיות בשמו של הילד על ידו במהלך ההקראה). ייתכן שהילד ייזום וירצה בעצמו לעקוב עם האצבע ו"להקריא", כדאי לאפשר לו להתנסות בכך;
- לאחר היכרות מעמיקה עם סיפור מסוים, אפשר להציע לילד שיספר אותו לבן משפחה/ חבר שלא מכיר את הסיפור יחד עם ההורה. כדאי לאפשר לו לספר ולתת תמיכה ומידע שחסר לו.

חיזוק המודעות הפונולוגית (מיומנות חשובה לרכישת הקריאה):

- להלן המלצות למשחקים שניתן לשחק בהם כ"משחקי דרך" ברכב:
- חלוקה של מילים להברות. בכל הברה מוחאים כף. קוביות נחלק ל- קו-בי-יות.
 - משחק הרכבת מילים. ההורה אומר כל הברה בנפרד (המתנה של כחצי שנייה בין הברה להברה) והילד מזהה את המילה שיצאה. לדוגמה: א-ב-טי-ח כשמחברים יוצא 'אבטיח'. שול- חן כשמחברים יוצא 'שולחן'.

- משחק מציאת חרוזים. כל משתתף אומר בתורו מילה והמשתתף השני צריך למצוא מילה חורזת. לדוגמה: רגל – דגל, חלון – בלון, תפוז – חרוז.
- משחק מציאת מלים לפי אות ראשונה. (משחק ברמה מורכבת יותר. מתאים רק לאחר היכרות עם שמות של חלק מהאותיות) כל משתתף בתורו אומר אות והמשתתף השני צריך למצוא מילה המתחילה באות הזו. לדוגמה: ב' – בובה, ג' – גלגל וכו'.
- מילה בתוך מילה: ההורה אומר מילה שמכילה בתוכה מילה אחרת והילד צריך לזהות את המילה ה"מסתתרת". (פרפר – מסתתרת המילה 'פר', סירה – מסתתרת המילה 'סיר', תרנגול – מסתתרת המילה 'גול').
- פירוק צירופי מילים: ההורה אומר צירוף מילים המכיל שתי מילים מוכרות והילד צריך לפרק אותו ולזהות את המילים. לדוגמה: 'כדור-סל' כולל את המילים 'כדור' + 'סל', 'בית-ספר' כולל את המילים 'בית' + 'ספר', 'כלב-ים' = 'כלב' + 'ים'.

זיכרון שמיעתי:

- חשוב לחשוף את הילד לרצף ימות השבוע, שמות של אנשים, כתובת ומספר טלפון.
- אפשר לשחק במשחקי זיכרון רצפים. לדוגמה: הלכתי לסופר וקניתי חמאה. הלכתי לסופר וקניתי חמאה וחלב וכו'. כל משתתף חוזר על הרצף ומוסיף עוד פריט משלו.

התייחסות לשפה הכתובה והסמלים מסביבנו:

- תוך כדי פעילויות היומיום, כדאי לשלב התייחסות לתגיות על מוצרים שונים.
- על מוצרי מזון אפשר לקרוא מה המוצר מכיל, למשל: סמלים של חברות.
- תגיות על בגדים – היכן יוצרו, מה המידה שלהם.
- על משחקי קופסא – ניתן להתייחס לשם המשחק, הוראות כיצד לשחק, לאיזה גיל מתאים המשחק.
- שלטים ותמרורים ברחוב – מה הם אומרים לנו.

הרחבת והעמקת אוצר מילים:

- מיון לפי קטגוריות (בעלי מקצוע, מאכלים, כלי עבודה, בגדים, כלי נגינה, כלי תחבורה, פירות, ירקות, כלי נגינה, רהיטים). אפשר לגזור תמונות ממגזינים ולמייין. אפשר למיין את הצעצועים בחדר של הילד לסלסילות. חשוב לחשוף את הילד לשם הקטגוריה, אפשר לכתוב אותה במקום המתאים (לכתוב "רהיטים" על סלסלת רהיטי הצעצוע למשל).
- משחקי מלים, כגון מציאת הפכים (פתוח-סגור, מלא-ריק).
- אפשר לדבר על דמיון ושוני בין פריטים (מה דומה ושוני בין גיטרה ותוף).

יכולת לספר ולשוחח:

- חשוב לשוחח עם הילד על נושאים מעבר ל"כאן ועכשיו" ולחשוף אותו לשיח מסוג זה אצל המבוגרים. למשל – אפשר לספר לילד על עלייה של סרט חדש שהורה שמע עליו, על כתבה מעניינת שהורה קרא בעיתון, לספר על חוויה שקרתה להורה במהלך היום. כך ההורה יוצר מודל שבהמשכו – הילד יוכל להשתמש בו ולספר בצורה מאורגנת יותר על החוויות שלו.

צוות קלינאי תקשורת, מעודכן לתאריך יולי 2015

